

Visita i reflexions entorn la Basílica de la Sagrada Família (1)

Dc, 18/07/2012 per Eloi Aran Sala
[Betel. Arquitectura, Art i Religió](#)

El passat cap de setmana vaig tenir la oportunitat de visitar a fons la [Basílica de la Sagrada Família](#) gràcies a l'atenta invitació de **Jordi Faulí** - arquitecte i director adjunt de les obres des de fa més de vint anys - juntament amb en **Pau Vidal** i l'**Òscar Fernández**, també arquitectes. La visita va començar a peu de la façana de la passió i va acabar al capdamunt de l'estat actual de les obres, en l'arrencada de la torre de Crist i dels quatre evangelistes, passant pels despatxos soterranis que hi ha sota la nau principal, el cor, la nau principal i l'entranyable escola que Gaudí va dissenyar pels fills dels obrers del temple. Van ser tres hores impagables durant les quals ens vam endinsar en les entranyes de l'edifici i en la ingent tasca d'hermenèutica i encarnació del projecte del geni gaudinià. La invitació va ser una resposta generosa a l'acte de presentació del llibre "Cap a una arquitectura de l'esperança", del passat 29 de juny, de la qual també en van poder gaudir en Bert Daelemans i l'Enric Comas, els dos jesuïtes i arquitectes, fa dues setmanes.

De la visita em van sorprendre tres aspectes. El primer va ser la **genial intuïció de Gaudí pel que fa al procés de construcció del temple**. Normalment, en la construcció d'una església, es comença per l'absis i es va construint la resta fins arribar a la façana principal. Gaudí, després de la construcció de la cripta, un projecte hereu de l'anterior arquitecte (Villar) i que ell va modificar per fer-la més àmplia i aconseguir que hi entrés llum natural des de l'interior del claustre perimetral que abraça el conjunt del temple, va passar a

edificar la façana del naixement. Amb aquesta acció, Gaudí va voler fer un “tastet”, com es fa en els restaurants per les bodes, del “gran àpat escatològic” que havia de ser el temple. Ell era plenament conscient que aquesta obra el superaria temporalment i que caldria socialitzar-la al màxim per tal que tirés endavant. Amb la façana del naixement s’obtenia una imatge icònica que és la que hem tingut a Barcelona durant molt temps, fins que poc a poc hem anat descobrint altres joies del projecte; la façana de la passió primer i l’interior de la nau principal ben recentment. Aquesta temporització és una molt bona intuïció de màrketing i alhora una aposta pedagògica.

El segon aspecte que em va deixar bocabadat va ser el **domini i aplicació de la geometria**, que està molt ben explicada en el petit espai museïtzat de les escoles que hi ha a un extrem de la façana de la passió. Gaudí només va deixar una maqueta de la secció de la nau principal del temple i una altra maqueta de la cúpula de la sagristia, però no ha calgut gaire cosa més per poder seguir les obres amb certa fidelitat perquè, estudiant la geometria d’aquestes dues peces es pot desenvolupar la resta de l’edifici. Amb la maqueta de la secció Gaudí va deixar travat el disseny de les columnes arbolades les quals, inspirant-se en la combinació de dues columnes salomòniques rotades en sentit invers, passen per diferents seccions geomètriques fins arribar a la secció circular en els nusos on aquesta es descomposa en diferents branques que van a cercar les càrregues corresponents. També en aquesta maqueta trobem les lleis geomètriques de les voltes de la nau que no són fruit de la casualitat ni d’una composició merament esteticista sinó el resultat de la intersecció de les voltes hiperbòliques i de diferents superfícies reglades. També és molt interessant veure la reinterpretació gaudiniana de la clau de volta, que passa de ser un element pesat a un lampadari suspès en el buit que permet també l’entrada de llum indirecta. Pel que fa a la segona maqueta, aquesta cúpula serveix de model geomètric per a la resta de les cúpules de les cantonades del claustre que envolta el temple però, alhora, és el mateix esquema que s’aplica a la resta de torres centrals amb molt poques variants estructurals.

Finalment, el tercer tema que em vaig endur va ser la **possibilitat d’apropiació i participació en el projecte**. Citant Gaudí, Jordi Faulí diu que “a la Sagrada Família tothom pot cercar-hi el que busca”, és a dir, que com tota bona obra d’art aquesta esdevé lloc de trobada perquè és una mena de caixa de ressonància de l’esperit. Potser un altre edifici ens pot deixar indiferents, però la Basílica de la Sagrada Família, tot i ser explícitament cristià, fins i tot amb un fort caràcter apologètic, interroga i marca a qui hi col·labora o la visita. Quan

pregunto a l'arquitecte per la problemàtica de la confessionalitat o vivència espiritual dels qui hi treballen em respon que, evidentment, hi ha de tot i que cadascú fa el seu camí però que, alhora, persones com Subirachs, l'escultor de la façana de la passió, queden marcats per una abans i un després de la participació en la construcció del temple. (En el proper article passaré a tractar temes de caire pastoral i els nous reptes sobre els materials de construcció)